

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiae Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs V. Vtrum diabolus in primo instanti suæ creationis fuerit malus
per culpam propriæ voluntatis. art. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

Angelus à
Deo præce-
ptum ali-
quod posi-
tuum, impo-
situm, est
probabile.

7. Conclusio.

cepto aliquo innovasse: quia satis probabile est-
timo id, quod Durandus, & Catharinus locis cita-
tis & Caietanus in illud Genes. 2. *De ligno scientia
boni & mali ne comedas*, arbitrantur, Deum scilicet,
quò magis exerceret angelos, periculumque de fi-
delitate eorum sumeret, præceptum positivum eis
imposuisse non secus ac primis parentibus in eum-
dem finem præceptum positivum imposuit.

Septima conclusio, Sententia illa alia Catharini
& aliorum, specie aliqua probabilitatis non caret:
tamen minus probabilem, quàm sententiam D.
Bonaventuræ, eam existimem. Tum quòd certum
non sit angelis, dum fuerunt in via, factum fuisse
revelationem de mysterio incarnationis futuro,
vt q. 17. art. 5. in ca. de disputationis 2. dictum est.
Tum etiam quoniam, esto facta eis esset ea reue-
latio, non constat illam fuisse occasionem ruinæ
Luciferi, nec id sonant Scripturæ sanctæ. Tum de-
nique quoniam, qui arbitrantur id occasionem
ruinæ Angelorum præbuisse, ferè omnes contem-
dunt, Verbum divinum assumpturum fuisse natu-
ram humanam, esto Adamus non peccasset, Chri-
stusque redemptorem esse non solum hominum,
sed etiam Angelorum, ac proinde tam Angelis,
quàm primis parentibus in statu innocentie, col-
latam fuisse gratiam meritis Christi. Primum au-
tem horum duorum dubium omnino est, proba-
biliusque videtur contrarium, cum sit dictis san-
ctorum Patrum, & Scripturæ sanctæ conformis. Se-
cundum verò non dubito, quin sit falsum. Qua de
re tamen alio in loco dicendum est.

Ad 1. argu-
pro opinione
Catharini.

Vnde respondendum est ad argumenta, quibus
sententia Catharini confirmabatur. Ad primum
iam respondimus q. 61. art. 3. Quo loco animaduer-
te argumentum illud apud autores contrariæ sen-
tentie non aliter vim habere, quàm asserendo, An-
gelos ante mundum corporeum fuisse creatos.
Nec desunt, qui studio stabilendi opinionem Catharini,
asserant post definitionem Concilii Lateranensis posse id sine vlla temeritate defendi.

Ad 2.

Ad secundum dicendum est, videri ridiculum
quòd in eo argumento asseritur, nimirum aduer-
bium *iterum*, eum sensum illo in loco efficere. Sen-
sus enim legitimus est vnus è tribus sequentibus.
Cum vnigenitus Dei filius, quatenus Deus, semper
fuerit in mundo, iuxta illud Ioan. 1. *In mundo erat,
& mundus per ipsum factus est*, cepit iterum, quate-
nus homo esse nouo quodam modo in mundo
per mysterium incarnationis, iuxta id quòd sub-
iungit Ioannes: *In propria venit, & sui eum non re-
ceperunt*. Atque hoc est, quòd dicit Paulus: *Cum
Pater æternus iterum introducit primogenitum in or-
bem terre*, id est, per mysterium incarnationis intro-
ducit primogenitum, vt sit iterum nouo quodam
modo quatenus est homo, in orbe terræ, dicit ad
Angelos, vt eum, quatenus homo est, adorent, eò quòd
simul sit verus Deus. Sensus hic est Chrysoptomi,
Ambrosij, & multorum aliorum ad eum ipsum lo-
cum Pauli. Secundus est, *Cum iterum introducit pri-
mogenitum in orbem terræ*, per beatæ Virginis partum,
præcepit Angelis, vt adorent eum. Facta quippe est
in natiuitate Christi multitudo celestis exercitus lau-
dantium Dei, vt habetur Lucæ 2. Tertius est: *Cum
iterum introducit primogenitum*, non iam passibilem,
vt in die incarnationis, sed gloriosum per resurre-
ctionem qua natura humana Christi iterum ince-
pit esse, dicit: *Et adorent eum omnes angeli eius*. Hic
sensus est etiam Chrysoptomi, & Ambrosij.

Ad 3.

Ad tertium dicendum est, sensum illorum ver-
borum, iuxta Augustinum in illa eadem verba, &

A 11. super Genesim ad literam cap. 16. & cõmune
expositionem Sanctorum, hunc esse: *Ille homicida
erat ab initio mundi*, generis humani, quando inui-
dia, suasionisque illius, mors introiuit in orbem
terrarum, genũque humanum morti obnoxium
reliquit. At quoniam tunc peccato Adami id tan-
tum obtinere potuit, vt iuxta cursum nature, va-
rioseque rerum euentus singuli homines morerentur,
cum tamen longè plus optasset, citiũque sin-
gulos homines, si id obtinere posset, perdere vo-
luisset, de Pharisæis, mortem Christo machinanti-
bus, dicebat idem Christus, illos desideria diaboli,
quæ ab initio habuit, velle perficere: idẽmque de
quocumque alio, qui simili modo mortem alicui
alteri machinaretur, posset merito dici.

Ad quartum, conclusione quinta explicatum
est, quem sensum verba illa I. I. habent.

ARTICVLVS IV.

Verum aliqui demones sint naturaliter mali.

CONCLUSIO negat aduersus eos om-
nes quos q. 44. art. 1. reulimus, estque
de fide. Patet ex illo Genes. 1. *Vidit
Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valde
bona*. Ezechielis 28. *Tu signaculum similitudinis Dei,
plenus sapientia, & perfectus decore, in deliciis paradisi
Dei fuisti*. Et sequitur: *Tu Cherub extensus, & pro-
gens, & posui te in monte sancto Dei, in medio lapidum
ignitorum* (id est, Angelorum ardentium caritate)
ambulasti, perfectus in visis tuis à die conditionis tue,
donec inuenta est iniquitas in te. In Concilio Latera-
nensi 2. cap. Firmiter, de summa Trinitate, & fide
Catholica: *Diabolus & alij demones à Deo quidem
natura creati sunt boni, sed ipsi per se facti sunt mali*.
In Carthaginensi 4. cap. 1. inter alia fidei dogmata,
in quibus ordinandus in Episcopum examinari
præcipitur, vnum est, *num credat, diabolum non per
condicionem sed per arbitrium, factum esse malum*. In
Concilio Bracharensi 1. *Si quis dicit diabolum non
fuisse prius angelum bonum à Deo factum, anathema
sit*. Leo 1. epistola 91. ad Turibium Asturicensem
Episcopum cap. 6. *Sexta adnotatio indicat eos (Piscilic-
lianitas videlicet) dicere, quòd diabolus nunquam fuit
bonus, nec natura eius officium Dei sit, sed eum ex chaos
& tenebris emanasse, quia scilicet nullum sui habeat au-
torem, sed omnis mali ipse sit principium, atque substan-
tia*. Cum fides vera, quæ est Catholica, omnium creatu-
rarum, siue spiritualium, siue corporalium bonam consti-
tueat substantiam, & mali nullam esse naturam: quia
Deus, qui vniuersitatis est conditor, nihil non bonum fe-
cit: unde diabolus bonus esset, si in eo, quòd factus est, per-
maneret, sed quia naturali excellentia malo usus est, &
in veritate non stetit, non in contrariam transit substantiam,
sed à summo bono, cui debuit adherere, desinuit.

ARTICVLVS V.

Verum diabolus fuerit malus in primo instanti
sua creationis per culpam propria
voluntatis.

OMNIVS sententia Theologorum est,
Angelos malos non peccasse in primo in-
stanti suæ creationis. Et quamvis con-
tractum non sit error ille Manichæorum, quòd
diabolus suapte natura sit malus, articulo præce-
dente impugnatus, vt Augustinus 1. 1. de Ciuitate
Dei c. 13. notauit: nihilominus vt D. Thomas hoc
hoco

loco ait, à Doctoribus merito id ceterur erroneum: nec desunt qui affirmant, à Doctoribus Parisiensibus fuisse ut errorem in fide damnatum: id quod sufficienter probant testimonia illa omnia Scripturae, quibus quaestione praecedente art. 3. ostendimus, illos creatos fuisse in gratia, item illud Concilij Bracharenfis, & Leonis 1. art. praecedente citatum.

An potuerint peccare in primo instanti.

Opinio D. Thomae & aliorum.

Probatur primò.

Secundò.

Tertiò.

Sententia Scoti & aliorum contraria.

Caietani & Ferrar. responsio.

Solum vocatur in controversiam, num demones & ceteri Angeli in primo instanti in quo creati sunt peccare potuerint. D. Thomas & Caietanus hoc loco, Capreolus in 2. d. 4. q. 1. concl. 4. Ferrariensis 3. contra gentes c. 10. & 4. contra gentes c. 95. Richardus in 2. dist. 3. art. 8. q. 2. & Durand. dist. 5. q. 2. Augustinus dist. 6. art. 2. & quidam alij amplectuntur partem, quae negat, quam probant. Primò, quoniam operatio, quae incipit cum re, cuius est operatio, conuenit ei à generate seu producente, à quo producitur, ut motus sursum conuenit igni à generate: sed Deus, qui Angelis contulit esse per creationem, non potest esse causa peccati: ergo nulla operatio elicitur ab Angelo in primo instanti potuit esse peccatum, atque adeò Angelus peccare non potuit in primo instanti. Hæc est ratio D. Thomae hoc loco.

Secundò, omnes Angeli sunt creati à Deo in gratia, ut quaest. praecedente artic. 3. ostensum est: Deus enim simul erat condens in eis naturam, & infundens gratiam: sed gratia esse nequit simul cum peccato: ergo Angeli, saltem de facto, non potuerunt peccare lethaliter in primo instanti.

Tertiò, si Angeli potuissent peccare in primo instanti, verisimile non est, quin ex tanta multitudine saltem aliquis peccaret: at nullus de facto peccauit in primo instanti: ergo Angeli in primo instanti peccare non potuerunt.

Contrarium, nempe Angelos peccare potuisse in primo instanti, affirmant Scotus in 2. dist. 5. q. 2. Gregorius eadem dist. q. 1. art. 2. Gabriel dist. 4. q. 1. art. 3. dub. 1. Maior dist. 1. q. 3. Marfilius q. 3. art. 2. concl. 3. Ochamus quodlib. 2. q. 6. & quidam alij. Ac sanè videtur id longè probabilius, probarique potest. Primò, quoniam in primo instanti fuerunt in Angelis omnia, quae satis erant, ut, si vellent, peccarent: ergo peccare in eo potuerunt. Consequenter est manifesta, antecedens verò probatur, quia habuerunt sufficientem cognitionem ex parte intellectus, & libertatem arbitrij ex parte voluntatis: deinde voluntas Angeli in instanti potest producere actum: hæc autem satis sunt, quando adfunt, ut pro sua libertate peccet quis, si velit.

Secundò, Angeli omnes ex sententia D. Thomae meruerunt in primo instanti: ergo habuerunt operationem liberam: sine libertate namque esse non potest meritum: tunc ultra, ergo in primo instanti habuerunt operationem, quae ipsis tribueretur: operatio quippe meritoria & libera, ea ex parte, qua meritoria & libera est, ipsi etiam operanti, non verò soli auctori naturae tribuitur: cum ergo, quae libertas sufficit ad merendum, sufficiens etiam sit ad peccandum, & potissima ratio, qua Diuus Thomas ducitur, ut dicat Angelos non potuisse peccare in primo instanti, sit, quia omnis actio, quam in primo instanti habere potuerunt, tribuitur auctori naturae: efficitur sanè, ut Angeli in primo instanti peccare potuerint.

Caietanus & Ferrariensis locis citatis respondent, Angelos in primo instanti potuisse quidem habere operationem liberam quo ad exercitium, non tamen quoad speciem actus, quin potius, si in eo instanti aliquam elicerent, eam necessariò futuram bonam, & nulla ratione malam: eò quod esset

A ab auctore naturae: quare cum libertas quoad exercitium sufficiat ad meritum, potuerunt mereri, inquit, in primo instanti, non tamen peccare.

Refellitur.

Verum contra hoc possumus argumentari, quoniam Deus potuit imponere præceptum affirmatiuum Angelis, ut in primo instanti elicerent eam operationem liberam quoad exercitium: & cum illa libera esset quoad exercitium, potuerunt pro sua libertate eam non elicere, etiam stante præcepto, alioquin stante præcepto non esset libera quoad exercitium: quare in primo instanti peccare potuerunt saltem peccato omissionis. Non desunt ex sectatoribus D. Thomae, qui id concedant, arbitrenturque id nihil pugare cum doctrina Diui Thomae, quin potius dicunt idcirco Doctorem sanctum hoc loco in corpore articuli apposuisse illa verba: impossibile fuit Angelum in primo instanti peccasse per inordinatum actum liberi arbitrij: quòd arbitraretur potuisse peccare peccato omissionis. Caietanus tamen vniuersim negat potuisse peccare tam peccato omissionis, quam commissionis, & sanè ratio vim habet contra eum.

Tertiò, licet ex Aristotelis & multorum aliorum sententia, graui & leui moueantur ad sua loca naturalia à generantibus, viuencia tamen, quae talia sunt, atque adeò quoad operationes suas vitales, non mouentur à generate, auctoreve naturae, sed à seipsis, ut 8. physicorum, dum de motu grauium & leuium esset sermo, late ostendimus, idque sectatores ipsi D. Thomae affirmant: sed omnis operatio voluntatis, quam Angelus in primo instanti elicit, est operatio vitalis, & propria viuentic, quae viuens est: ergo nulla talis operatio tribuenda est præcisè conditori Angelorum, sed omnis tribuenda est ipsi Angelo, ac proinde corrumpit fundamentum, vnde auctores contrariae sententiae sibi persuadent, Angelum non potuisse peccare in primo instanti.

Angeli prima vitalis operatio non sibi auctori naturae ascribenda.

Quartò, sola illa mutatio, aut operatio tribuitur generanti, ut 8. physicorum loco citato ostendimus, per quam res genita perducitur ad suam dispositionem naturalem: sed Angelus productus est à Deo in sua naturali dispositione, neque operationibus suae voluntatis eam assequitur: ergo operationes Angeli in primo instanti non tribuuntur auctori naturae, ac proinde corrumpit idem fundamentum.

Quintò, quando operatio aliqua tribuitur generanti, non solum quando primò fit, sed semper postea eidem tribuitur: ut motus ignis sursum, non solum quado incipit, statim ac ignis generatur, sed etiam semper postea quoties iterum. atque iterum fit, tribuitur generanti: si ergo operationes Angeli in primo instanti tribuerentur auctori naturae, tribuerentur etiam semper postea in quocumque instanti fierent, ac proinde vel nunquam Angelus posset peccare, vel peccatum illius tribueretur auctori naturae, quod est absurdum.

Confirmatur hæc ratio, quoniam cum Angelus non secus pendeat quoad sui conseruationem à perpetuo influxu Dei, ac lumen productum à sole pender à perpetuo, minimèque interrupto influxu solis, quo illi totum suum esse (sed sine nouitate essendi) confert: sanè quamdiu Angelus conseruatur, eodem modo accipit suum esse à Deo efficienter, quo illud accipit, quando primò fuit productus. Præterea voluntas Angeli, comparatione cuius obiecti in primo instanti est naturalis quoad speciem actus, semper est naturalis: & comparatione cuius obiecti est libera, vel quoad exercitium, vel quoad speciem actus, etiam in primo instanti est simili

simili